

DELAVSKA POLITIKA

Izida dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Redništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 55

Sobota, 13. julija 1935

Leto X

Aktualni problemi v naši politiki

Potrebna je javna diskusija o tem, kaj se namerava

Deklaracija vlade povdarja, da je vlada sporazuma in notranje ureditve države. Če vladna deklaracija ne vsebuje nobene druge konkretne točke, je ta izjava vendar važna, ker odseva iz nje spoznanje, da je prav zadnji čas, da se to aktualno vprašanje reši v zmislu sporazuma in svobodnih demokratičnih načel.

Nedvomno so ta notranja nesporezuma, ki se jih je hotelo doslej prekrivati in z drakoničnimi ukrepi zatajiti in odpraviti vzrok, da gospodarstvo v državi ne prospeva, dasi ima mnogo predpogojev, ki jih druge države nimajo. Vsi čutimo, da se kriza pogoršava, zlasti pa socialna kriza, ki ni le posledica gospodarske krize, marveč tudi posledica neobzirne izkoriščevalne politike, kar potrjujejo zlasti bilance bank, industrijskih družb in strahovito padanje konzumne sile, ki ima zopet za posledico, da kmet svojih pičlih pridelkov ne more več prodati niti za polovično ceno svojih pridelovalnih stroškov. Tako gospodarsko in socialno stanje ima jasen pečat propadanja na vseh poljih javnega življenja.

Socialistično gibanje je že od nekdanj povdarjalo

potrebo sporazuma

ter z vso odločnostjo obsojalo krivično diktaturo ali teror s te ali one strani. Zato se bo delavstvo razveselilo, če je prišel trenutek, ko bodo ta nesoglasja z novo politiko lojalnega sporazuma odpravljena ter vedena državna politika na tir normalnega razvoja.

Temelj sporazuma mora biti lojalna, sloneti mora na najširši bazi svobode in demokracije. Topografično vprašanje za razvoj ni toliko pomembno, ker se v svobodni samoupravi ugodno rešujejo ta vprašanja avtomatično pravično.

Velik interes na ureditvi notranjepolitičnega vprašanja pa ima delavstvo in nameščenstvo z ozirom na socialnopolitično in delavsko - varstveno zakonodajo.

Tu je absolutno potrebno, da imajo delavci in nameščenci po vsej državi enako in boljše socialno zakonodajo ter enako in boljše delavsko varstvo, kratko popolno in enako enakopravnost po vsej državi. To je princip državljanske enakopravnosti in delavci in nameščenci ne marajo, da bi se morali boriti za »socialne koristi« po posameznih reakcionarnih samoupravnih banovinah ali pokrajinah.

Nova vlada naj predloži svoje načrte javnosti v diskusijo.

Delavstvo se je že ponovno izjavljalo o reformah notranje uprave na podlagi edinstvenosti države. Tudi sedaj je pripravljeno, da pove svoje stališče, ga zagovarja, toda to je uspešno mogoče le takrat, če vlada pove svoje predloge in zahtevajoča stranka svoje. Mnenja smo namreč, da bo uspeh zagotovljen takrat, če se bodo vprašanja obravnavala javno, ker bo s tem imela javnost priliko, da se izreče za to ali ono stališče. S takim obravnavanjem bo dosežen uspeh, ki ga ima vlada, ki želi, da bi uredila ta

V narodni skupščini je živahno

Proračunske dvanajstine. — Volitve odborov. — Generalno pooblastilo vladi

Na seji narodne skupščine dne 9. t. m. je finančni minister predložil zakon o podaljšanju proračunskih dvanajstin za osem mesecev, to je od avgusta 1935 do konca marca 1936. Proračun znaša 6 milijard 780.833.865 Din. Proračun je dejansko povečan za 242.018.348 dinarjev.

Posebnost tega zakona je pooblastilo vlade, da sme izpreminjati in dopolnjevati vse veljavne zakone, če bi narodna skupščina ne zasedala. Tako pooblastilo je zahtevala že zadnja Uzunovičeva vlada z določbo, da jih naknadno odobri narodna skupščina.

Narodna skupščina bo nedvomno vladi dala tako generalno pooblastilo, ki ga ta potrebuje z ozirom na nekonsolidirano zbornico, čeprav ima trenutno večino v parlamentu.

Ni še jasno, kaj namerava vlada izpreminjati v zakonodaji. Morda volilni zakon, morda samoupravne oblike banovin itd. Tudi ni še jasno, ali bodo izpremembe v duhu napredka ali konzervativnosti, ker ni ničesar čuti o vpoštevanju naših delavskih svoboščin in drugih zahtev.

Predloženi sta bili za odbore dve listi: vladnega kluba in Jevtičevega kluba. Pri glasovanjih je dobila vladna lista največ, 190, glasov, Jevtičeva pa 95.

Predložene so bile skupščini tudi vložene interpelacije in pritožbe, o katerih se bo obravnavalo na bodočih sejah.

Seja je bila živahna, ker so se mnogi poslanci po nastopu nove vlade preorientirali in je med nekaterimi poslanci napravilo precej neodločnosti in zmede. Opozicija se na tej seji ni izjavljala, češ, da hoče počakati dejanj, videti, kako se bo nova vlada udejstvovala.

Pod okrožnico so bila še nadaljnja navodila glede oseb in organizacij, ki bi prišle v poštev za konfinacijo in razpust.

Okrožnico objavlja ljubljanski »Slovenec«, ki je o stvari dobro poučen, ker je notranji minister njegov pristaš.

Beograjska »Politika« pa poroča še več. Pripoveduje tudi, da so gospodje režimovci snovali udarne čete, ki bi po »modi« orjune strahovale neprijetne ljudi in celo poslance v narodni skupščini. Uvedenost vojaških zastopnikov pa je to preprečila, češ, da imamo v državi že dovolj dobro vojsko in da ni treba še civilne.

O prejšnjem režimu si mora torej javnost še napraviti drugačno sodbo, kakor jo je imela izpočetka.

Torej so le pripravljali fašizem?

Neverjetno sicer, ali resnica se ne da več utajiti.

Ko je nastopila Jevtičeva vlada in je sedanjí predsednik vlade razvil kot finančni minister teze o novi gospodarski politiki, se je vsa javnost oddahnila, češ, vendar pričetek svobode in pametnega gospodarstva. Nihče ni mislil, da se za tem režimom skrivajo fašistične metode, ki sta jih vodila po dosedanjih vesteh Jevtič in dr. Marušič, ki je bil minister socialne politike in narodnega zdravja ter najmanj poklican, da bi zdravil lačne in bolne delavce z ricinovim oljem ali pendreki in revolverji, kakor so delali nekoč taki junaki v Trbovljah s Fakinom in drugimi delavci.

Namero potrjuje zaupni odlok, ki je bil te dni objavljen in ki ga je poslal notranji minister Jevtičeve vlade Velja Popović dne 15. maja t. l. vsem banom, da pošljejo seznam najbolj nevarnih in najvplivnejših oseb, ki so proti režimu, da se konfinirajo ali postavijo pod policijsko nadzorstvo. Bani so na poziv poslali okrajnim glavarjem ta-le nalog:

Pov. II. DZ. No. 1716-I.
16. V. 1935.

Vsem sreskim načelnikom, vodjem sreskih izpostav itd.

Na depešo ministrstva notranjih poslov od 15. t. m. Vam naročam, da mi vpošljete v 10 dneh seznam najbolj nevarnih in najvplivnejših oseb, ki vodijo ali osebno izvršujejo akcije proti državnemu in narodnemu edinstvu in je zato njihova navzočnost v sedanjem krajevnem bivališču nevarna za javni red in mir in sploh za javno varnost.

V istem seznamu ali posebej mi predložite utemeljen predlog glede oseb, ki bi jih bilo zaradi takega udejstvovanja treba konfinirati ali staviti pod policijsko nadzorstvo.

Podpis bana.

vprašanja v sporazumu javnosti. S tem bi se tudi utrjevala takozvana državna miselnost, ki jo je v dosedanjí politični krizi hotel vsiliti javnosti vsak režim.

Nam socialistom ni vseeno, ali naj še obstojajo dosedanja notranja trenja. Odpraviti jih je treba. Pri tem

delu pa hočemo sodelovati, dasi zunaj parlamenta kot javnost, ter

čuvati sedanje in bodoče interese socialno - političnega značaja

za ves delovni razred, za vse delovno ljudstvo.

Italijanski režim bo mobiliziral 400.000 mož proti Abesiniji.

Klerofašizem izzliva

Avstrijski režim prepovedal potovanje v Jugoslavijo

Odkar se v Avstriji resno pečajo z restavracijo Habsburžanov, je opaziti vedno nova izzivanja napram Jugoslaviji. Nedavno tega je avstrijski režim poostil naredbo o potnih listih, te dni pa poročajo, da je izšel nov odlok, ki izrecno naglašja, da oblasti ne smejo izdajati dovoljenj za potovanja v Jugoslavijo, niti v smrtnih primerih itd. Italija skrbi v svojih kolonijah za tujski promet.

Italijanski režim bo mobiliziral 400.000 mož proti Abesiniji.

Narodni poslanci v novi situaciji

Da so narodni poslanci ne samo v novi, nego tudi v »čudni« situaciji, je znano. »Jutro«, ki je bilo vseskozi nezadovoljno z Jevtičevim režimom, ki je spravil na krmilo njemu nesprotno strujo iste stranke, kaj škodoželjno poroča o zmedah, ki nastajajo v po Jevtiču izvoljenih vrstah poslancev, ki danes prav tako menijo nič tebi nič zapuščajo Jevtiča, kakor so v decembru zapustili gl. odbor JNS s Kramerjem in Uzunovičem na čelu in pobegnili k Jevtiču. Vendar so njegova poročila čisto zelo zanimiva, predvsem ko poročajo o značajnosti ljudi prej okrog Uzunoviča, potem okrog Jevtiča, zdaj pa okrog Stojadinoviča. Tu posnemamo nekaj navedb iz članka pod gornjim naslovom:

Bgr. 6. julija ... S konference za novi klub Stojadinovičev so prišli na sejo Krožka slov. poslancev dr. Lovrenčič, Brenčič in dr. Vebler in jim sporočili, da se ima po posebnih listinah izvršiti prijava za snujoci se novi poslanski klub vladne večine. V ta klub se bodo sprejemali poslanci individualno in si vlada rezervira pravico, da posamezne prijave odkloni. Na osnovi tega poročila se je razvila v krožku slov. poslancev spočetka zelo živahna, pozneje pa burna debata. Večina poslancev se je zavovarjala proti temu, da se jo iz enega tabora meče v drugega kakor se presiplje ližol iz ene vreče v drugo ... Slov. poslanci so daleč od tega, da bi pričeli nekako načelno opozicijo proti novemu režimu. Tudi to je bilo povdarjeno, da so do sedaj bili vsi poslanci člani Jevtičevega kluba, ki je bil do pred par dnevi nesporni voditelj in da je moralno težko presedlati v drugi klub, ko takorekoč še sedijo na Jevtičevem sedlu. Povdarjalo se je tudi, da si je g. Jevtič preko svojega intimnega sodelavca g. dr. Marušiča stekel toliko priznanja in zaslug za izvolitev večine slovenskih poslancev, da bi bila taka dezertacija iz njegove vojske težka moralna pregreška. Na splošno presenečenje pa se je dr. Marušič, ki je med tem spet prišel na sejo, naenkrat izjavil, da to, da se vsi slovenski poslanci prijavijo v novi vladni klub. Razpoloženje se je med tem znatno zaostroilo. Prišlo je do težkih medsebojnih konfliktov, tako da je dosedanjí predsednik krožka g. Ivan Mohorič podal ostavko, ki je ni hotel več prekriti. Po njegovi ostavki je prevzel vodstvo krožka dosedanjí podpredsednik dr. Režek. ... dr. Režku je uspelo zbrati 14 podpisov za novi klub. Dr. Marušič je bil danes popoldne v Narodni skupščini, kjer je obiskal dosedanjega šefa g. Jevtiča, kateremu je skušal pojasniti svoj preokret. G. Jevtič se je po tej konferenci zelo trpko izražal o svojih dosedanjih sodelavcih v Dravski banovini.

Da, da — po zmagovitih volitvah je moral priti maček in kisle kumare tudi niso več daleč.

Bolgarija na slabi poti

Razpust strank, organizacij in združenj. — Prepoved shodov in posvetovanj. — Koncentracijska taborišča

Bolgarski kralj Boris je izvedel državni udar. Razpustil je stranke, organizacije in zadrage ter prepovedal shode. V svojem ukazu prepoveduje vsakršna mnenja posameznikov ali kolektivne pravi, shode, posvetovanja, agitacijo pismeno ali ustno. Obenem razpušča vse zadrage in organizacije ter ustanove, ki so v zvezi s političnimi strankami.

V Bolgariji so politične razmere ves čas po prevratu nekonsolidirane. Kralj je ta korak napravil po zgledu »fašističnih diktatur«, kar more tudi imeti enake posledice kakor vse diktature, to je ideološko anarhijo in gospodarskopolično propadanje. Sicer pa vemo, da je bolgarski narod žilav in bo našel primeren odgovor.

Nekoliko samokritike k celjskem zletu

Nedvomno je bil celjski zlet prireditev večjega stila. Zato si moramo ogledati njegovo organizacijo, da jo bomo drugič še bolj spopolnili.

Zlet je na zunanji odlični uspel, čeprav svetuje »Slovenec«, naj bi si bili prireditelji ogledali organizacijo evharističnega kongresa, ki je bila po njegovem dosti boljša. On ni primerjal sredstev, ki so bila obem prirediteljem na razpolago, ni povedal, da je ogromen kader duhovništva dve leti pripravil ta kongres in imel na razpolago ogromna finančna sredstva in še vse mogoče ugodnosti glede vožnje itd.

Vsega tega prireditelji celjskega zleta niso imeli, kajti vse predpriprave so bile izvršene v enem mesecu in to od ljudi volonterjev po trudopolnem dnevnem delu. Sicer pa »Slovenec« kritika ne more biti mero-dajna, saj je v svoji ozkogrudnosti našel v sprevedu 7 tisoč ljudi, dočim so vsi drugi časopisi, na čelu beograjska »Politika«, ki bi bila v stvari lahko najbolj objektivna, pisali, da je bilo v sprevedu 12 tisoč ljudi, kar odgovarja tudi številu prodanih zletnih znakov.

Največje težave pri organizaciji zleta je povzročalo dejstvo, da nimamo na razpolago dobro izvežbanih rediteljev. Rediteljska služba je zelo težka in zahteva, da je njen vršilec zelo inteligenten, če naj bo ob istem času vlijuden in obenem energičen. Najlažje je za to službo porabiti ljudi, ki delujejo v pevskih zborih ali telovadnih organizacijah, kjer se brez globokega smisla za disciplino ne da priti niti preko začetnih težav. Pevcem smo se morali odreči, ker so imeli na izletu lasten program, telovadcev nimamo in tako smo bili večinoma navezani na začetnike, ki bi bili v vsaki težji situaciji odpovedali. Če je spreved prav lepo uspel, se imamo zahvaliti predvsem dobri vzgoji izletnikov, zlasti pevcem in godbam.

Mislimo, da smo glede prehrane organizacijsko dobro odrezali, tako da so dobili izletniki, ki so hrano prej naročili, kljub zmerni ceni vendar dobro in tečno hrano. Zletna pisarna je dobila do sedaj le za enega gostilničarja pritožbo, ki jih bo seveda raziskala in v dokazanih primerih zahtevala odškodnino. Glede drugih gostiln so bili pa izletniki zadovoljni in so dobili gostilničarji izplačanih toliko kosil, kolikor je bilo naročenih, tako da lahko rečemo, da

sta obe strani storili svojo obvezo častno in pošteno. (Kako je bilo to na evharističnem kongresu, naj pa »Slovenec« pove.)

Program na zletišču bi bil bolj funkcionalen, če bi spočetka pojačevalce ne naga-jal. Udeleženci sami pa tudi glede pričakovanj niso bili enotni. Pevci, godba, govorniki in dramski zbori so imeli seveda težnjo pokazati, kaj so se v dolgih večerih svojih vežb naučili. Zopet drugi, in to po večini oni, ki se ne udeležujejo društvenega življenja v »Svobodi«, so pa hoteli govorniških manifestacij. Program s te strani torej ni ustrezal, kar si morajo prireditelji za prihodnje zapomniti in organizirati stvar tako, da bo v naprej tako porazdeljena, da bodo prišli oboji na svoj račun.

K tej točki naj pripomnim, da je za bodoče priporočljivo v okvirju izleta prirediti obširnejši program. Za manifestacijsko zborovanje je bilo dovolj časa že dopoldne in tudi spreved bi bilo iz takega zborovanja lažje organizirati, kakor šele popoldne, ko smo morali pobirati izletnike po vseh delih mesta, če smo hoteli imeti večino zletnikov v sprevedu.

H koncu teh »kromnih razmišljanj« naj omenim še eno dejstvo, ki pada pri vsaki naši večji akciji v oči. Odkritosrčno je treba priznati, da je vzgojil naš pokret sila veliko in prav dobrih agitatorjev, dočim nam organizatorjev prav zelo primanjkuje.

Delo organizatorjev ni vidno in ne popularno, največkrat pa celo kritizirano. Organizatorjevo delo mora mnogokrat postavljati meje svobodnemu razmahu posameznikov, in če nimajo ti privzgojenega smisla za potrebo discipline takih odredb, ne gledajo s prijaznim očesom. Organizatorjevo delo je največkrat nevidno širokim množicam in od njih ni nagrajeno tako, kakor kak vroč govor agitatorja.

Toda brez »posobnih organizatorjev« ni postal noben pokret velik in zmogovit. Kaj bi počel vladajoči sloj Zedinjenih držav ameriških brez svoje armade, pa vendar ta armada ne uživa niti pri tem sloju prav nikakega ugleda. Mi bomo morali ta vprašanja temljito razmisliti in ukreniti vse, da dobimo dobrih organizatorjev.

Naš pokret postaja polnoleten. Zato mora dobiti vse pripomočke, da bomo prešli od besed k dejanjem. F. S.

„Slovenec“ v album

(Ob pamfletu na celjski zlet »Svobode«.)

Ne moremo reči točno, ali je »Slovenec« izgubil zdravo prevdarnost zaradi nepričakovane in nenadne spremembe v režimu ali pa mu je nad vse pričakovanje veliki uspeh celjskega zleta zavednega delavstva razburil živce. Nekaj je že bilo, sicer bi ne bil mogoče tako histeričen izpad »Slovenca« na naš celjski zlet, kakršnega smo lahko čitali v torku.

S. dr. Topalović ni dr. Korošca prav nič napadal in je to dejstvo razvidno že iz poročila »Slovenca« samega. On je samo apeliral nanj in zahteval, da naj izpusti oz. posreduje za izpustitev še vseh onih drugih zelo številnih političnih jetnikov iz delavskih vrst, ki še danes hupenijo po zlati svobodi, o kateri piše »Slovenec« dan za dne, da je zdaj zasijala. Grh onih politično zaprtih proletarcev in simpatizerjev proletarskega gibanja je samo ta, da niso bili istega političnega mišljenja kakor je bil vladajoči režim, ki jih je kaznoval. In zelo mogoče je takih obojencev baš iz zadnjih dveh režimov, ki jih »SL.« zdaj najbolj pobja-ja in katerih obračun je zdaj napovedal. Brez popolne likvidacije žrtev starih režimov novi režimi niso mogoči, če li novi režimi — seveda — iskreno mislijo in iskreno delati hočejo. Imejmo to upanje o sedanjem režimu, saj »SL.« dnevno trdi, da je tako!

Mi bi prav radi vedeli kako svobodo smo pa imeli v zadnjih letih? To, da so nam strokovne organizacije (železničarska itd.) razpuščali? To, da so nam listo v zadnjem trenutku s posebnim samo nam namenjenim dejanjem prepovedali? To, da so bile hišne preiskave na dnevnem redu? Da so nam bili n. pr. pri občinskih volitvah vsi shodi in lepaki prepovedani, celo po žandarjih strgani z desk? To, da nam ob dr-

žavnozbornskih volitvah niti povedati niso dovolili ljudstvu, zakaj ni naše liste? Da so bili naši listi dan za dnem polni belih lis in da naše književne družbe niso smele niti izdati onih knjig, ki bi jih hotele? Da so bili naši zaupniki stalni gostje pri okrajnih načelnstvih na zasliševanjih in kaznovanjih? Itd., itd. Če si »Slovenec« predstavlja svobodo na ta način, potem naj jo kar obdrži zase.

In ono o telovadnih organizacijah »Svobode«? Slab spomin ima »Slovenec« pa ni čuda. Saj je bil njegov pristaš, prvi slovenski ban inž. Serbec oni, ki je ustavil delovanje naših telovadnih enot.

In »Svoboda«, ki je povsem po predpisih zakona obdržala samo ime »Telovadna in kulturna zveza« — čeprav je bilo delovanje enega odseka (telovadnega) sistirano, se je takoj pritožila proti temu. Šest let je od tega in še ni odgovora. »Slovenec« ima zdaj lepo priliko, da pokaže izboljšanje s tem, da poskrbi za odgovor, saj je blizu tam doma, kjer ga dolgujejo. In tam nekje čaka na odgovor tudi pritožba »Prijateljev Prirode«, ki so bili tudi — zaradi prevelike svobode socija! — mokratov v Sloveniji najbrž — prepovedani. Na delo torej, prilike je dovolj!

Kako mnenje ima s. dr. Topalović o nosilcih prejšnjega režima, ve vsakdo, ki je hodil na njegove volilne shode. Kdaj je bil tam in ni namenoma sedel na ušesih, vé, da je »Slovenec« tozadevna trditve popolnoma zvit iz trte. Niti enega režima ne bomo mi mogli zagovarjati, ki ne bo dal delavstvu vseh pravic, ki mu pripadajo. To naj vé »SL.« tudi za današnje čase.

»Ne izplača se, da bi se vračal.«
»Pa ostani. Grevi pojutrišnjem v Trbovlje na velik shod za vse okrožje,« je dejal Janez.

V torek tretjega tedna se je vršil že več dni napovedan shod v Trbovljah, ki naj bi jasno osvetlil položaj. Govorilo se je, da so ga nekateri voditelji rudarjev »zafurali«, ker so prehitro radi premlenkostnega vzroka proglasili stavko, dasiravno zveza rudarjev še ni bila dovolj močna in za tako akcijo ne pripravljena. Da se reši, kar se rešiti da in pripravi rudarje na umik, je centrala poslala v revir znane in preizkušene sodruge, ki naj lokalnim voditeljem pomagajo zadevo mirno urediti.

Sneg, ki je še ležal po prostornem vrtu gostilne Forte v Trbovljah, je bil razhojen od neštevilnih nog rudarjev, ki so se zgrnili tu sem iz vseh krajev rudniškega revirja. Ko je stopil na tribuno željno pričakovani mladi Etbin Kristan, ga je po-

Na evharistični kongres nas »SL.« tudi opominja. Ni bilo tega treba, ker smo mi znali brez tega organizirati dostojne in resne izlete v Celje in še drugam. Saj smo mi priredili manifestacijo, ne procesijo, to naj »SL.« loči. Če pa že omenja evharistični kongres, potem bi navedli mi v dodatek še to-le: pisec »Slovenčevega« pamfleta naj se spomni na vse one besede, ki jih je slišal v onih dneh in predvsem na pomen evharističnega kongresa kot takega. Njega namen je menda bil: moralno dvigniti našega človeka, če pa nekdaj, ki so ga o sv. Petru moralno dvigali, mu pridigali o poštenosti, značajnosti in iskrenosti, ki se je spovedal vseh grehov!

teden dni zatem namenoma zavija resnico in skoro bi lahko delali — laže — potem je glavni namen evharističnega kongresa šel mimo udeležencev in je evharistični kongres kljub

vsemu vzornemu redu na njem, o katerem »SL.« toliko govori, propadel, da še nikdar tako. Če je doseglo vse moralno in etično delo kongresa že pri vzhovih — in te namreč »SL.« združuje in ima za svoje dopisnike ali celo člane uredništva tako slab uspeh — kako malo je moralo biti šele uspeha pri množici, ki marsičesa niti razumela ni. Mi smo pa prepričani, da smo kljub vsem napadom, zavijanjem in histeričnosti »Slovenca« dosegli z našim izletom pri naših udeležencih precej več in da bo ta naš izlet tudi precej več koristil duhovni obnovi človeka v smeri na značajnost, poštenost in iskrenost, kakor je pa koristil evharistični kongres, če naj gledamo njegove uspehe v zrcalu poštenosti »Slovenčevega« član-karja.

Če »Slovenec« želi še kaj, lahko dobi. Tole danes samo v znaku našega tolerantnega odgovora na njegov pamflet.

Grafičarji javnosti

Stavko so izzvali delodajalci

V četrtek zvečer se je vršilo veliko zborovanje grafičarskega delavstva v dvorani okrožnega urada v Ljubljani. Navzoči so bili zastopniki delavske zbornice (predsednik Sedej), Strojne komisije (Leskošek), narodne organizacije (Kravos), jugoslovanske (Rozman), bančnih uradnikov (Vrančič), predsednik grafične zveze Velaj in tajnik Stark ter zastopnik beograjske podružnice, ki so po poročilu borbo grafičarjev pozdravili ter obljubili vso pomoč in solidarnost.

Iz poročila posnemamo to-le:

Popolnoma jasno je, da je Narodna tiskarna hote izzvala stavko. Še pred potekom tarife je delavstvo izprlalo. Zahtevala je potem, da vsak posameznik podpiše posebno pogodbo in podjetje šele potem odloči, koga sprejme v delo in koga ne. Tu je bil očividni namen demoralizirati disciplinirane člane organizacije. Z zapupniki in organizacijo pa tiskarniški lastniki niso hoteli obravnavati. Narodna tiskarna, kjer se tiskata »Jutro« in »Slovenski Narod« se je na to pripravljala že več let. Vežbala je stavkokaze doma ponoči in tudi v inozemstvu. Delodajalci so hoteli, da pogodba takrat poteče kakor na Hrvaškem. Zato niso hoteli podaljšati pogodbe in se sploh ne pogajati. Hrvaški tiskarnarji se pa na ta naklep niso ozirali ter so sklenili pogodbo z organizacijo sami, češ, da se s tiskarnarji v Sloveniji ni mogoče solidari-zirati.

Narodna tiskarna in g. Hrovatin sta tako ostala na cedilu, ker se je namera, da bi grafičarje v Sloveniji in na Hrvaškem hkratu poglani v boj. Trma podjetnikov je šla celo tako daleč, da so izjavljali, da se z zastopniki organizacije ne pogajajo in izjavili, da o predlogih organizacije sploh ne razpravljajo. Ta aroganca podjetnikov se je opazala že več let. Tako stanje je nevzdržno. Ob delni stavki (v Narodni tiskarni) so pošiljali rokopiše v druge tiskarne. Grafičarji so morali tako stavkokazno delo od-klanjati in seveda obenem zapustiti tiskarno po ukazu delodajalcev. Postopanje delodajalcev, da korumpirajo grafičarje na ta način, da ubijejo v njih moralo pa ni uspelo. Grafičarji so se morali odločiti za stavko. Od vseh grafičarjev so samo trije izdali

svoje kolege. Pa tudi ti naj bodo uverjeni, da jim tiskarnarji ne bodo hvaležni, neglede na moralno plat takega postopanja.

Borba grafičarjev je opravičena.

Na shodu so zborovalci budno poslušali poročilo predsednika Kosma ter z vsem navdušenjem njemu kakor vsem drugim govornikom obljubili vztrajnost, disciplino, da ohranijo svojo organizacijo in svoje težko pribojevalne pravice. Več je vredno vse to kakor licemerske zahrbtnje ponudbe delodajalcev posameznim stavkokazom, več morala in poštenost.

K temu impozantnemu shodu bi še omenili, da se nam čudno zdi, kako se more tiskarna, ki tiska »Jutro« in »Slovenski Narod« sedaj, ko nima zaslonbe v režimu, spuščati v tako odiozen eksperiment. Vsa javnost ve, da je krivda na njihovi strani in če se javnost obrne od njih, bodo imeli škodo le oni in grafično delavstvo. Še močno je tudi, če trdijo, da podjetje ne uspeva, da ne morejo plačati dividend. Tu si gospodje že drugače pomagajo.

Nespametno bi torej bilo, če bi tiskarnarji podpirali politiko dveh treh tiskarnarjev. Računamo z vso gotovostjo, da bodo uvideli zlo ter obnovili pogodbo, ki za slučaj izpremenjenih gospodarskih razmer tudi zanje pomeni dovoljno ugodnost. Če pa tega ne bi hoteli, naj bodo uverjeni, da se bodo grafičarji vztrajno borili do konca zmagaje, ker je njih borba usiljena ter tudi zato upravičena.

Poziv!

Grafično delavstvo v ljubljanskih tiskarnah stavka. Bori se proti znižanju mezd. V »Jutru« z dne 10. t. m. je izšel inserat, ki vabi strojne tehni-ke, strojne inženjerje itd., da vstopijo v Narodni tiskarni na delo. Pozivam vse tovariše tehnike (kakor tudi druge), da to provokatorsko povabilo bojkotirajo. Nesramno je, da hočejo delodajalci na račun brezposelnosti v našem poklicu zlomiti strokovno organizacijo grafičnih delavcev.

Bodimo solidarni z njihovo borbo! Živela skupnost industrijskega, kmečkega in intelektualnega proletariata!

Kranj, 10. julija 1935.

Ján Jože, strojni tehnik.

Tone Maček:

180

Slučaj Kumbergea

Take misli so mučile mnoge. Nekateri so jim podlegli, drugi so se jih otresali. Krdelo stavkokazov je pa z dne v dan naraščalo, znašalo je že četrtno vsega delavstva. Koncem drugega tedna se je vršil pri Ačkunu na Ojstrem informativni shod. Delegati so poročali o uspehih in neuspehih pri pogajanjih. Nobena stran še ni kazala popustljivosti. Izgleda, da bomo šli s stavko še v tretji teden, ampak bolje je sodrug, da še sedaj vzdržimo, kakor da bi se pozneje kesali, so dejali. Rudarji so se potrtni razšli.

Naslednjo nedeljo se je France vrnil:

»Pri nas se je govorilo, da že de-late.«

»Še ne. Šele koncem tega tedna se bo odločilo.«

zdravil vihar navdušenja. V njem so videli takrat rešitelja. Mnogi so ga že osebno poznali, vsi pa so že slišali njegovo ime, ali pa so ga čitali v »Rdečem praporu«. Srednje velik, suhljat, bledega obraza, z veliko grivo črnih las in s črno bradico, je s svojim vlažnim, blestečim pogledom objel morje glav.

Neprijetno nalogo je bil prevzel. Tem izmučenim in razočaranim proletarcem naj sedaj dopove, da ne smejo upati, da bi dosegli vse ono, radi česar so se spustili v neenak boj, da bodo morali biti tudi z manjšim uspehom zadovoljni in se vrniti na delo. Povišanje plač je nemogoče doseči, akordi se bodo nekaj zboljšali in odpusti se preklčejo. Vse ostalo pa leži v bodočnosti in je odvisno od tega, kako si bodo znali rudarji svojo stanovsko organizacijo izgraditi in utrditi.

Govornikov glas je bil jase, nekako domač, skoraj ženski in je šel poslušalcem k srcu. Nihče ni prote-

stiral, vsi so bili že preveč izmučeni in so si želeli samo enega, da čimprej neha to strašno in negotovo stanje. Da, večina je bila celo zadovoljna; vendar ni bila borba zastoj: ohranili smo kar smo imeli in odpuščenim vrnili delo.

Trajalo pa je še nekaj dni, preden je bil med zvezo in podjetjem dosežen sporazum v vseh točkah. Tudi oblasti so vplivale, da se je to čimprej zgodilo, ker jim je bila cela zadeva precej neprijetna. Stavka je bila s koncem tretjega tedna končana.

Separacija je zopet zaropotala, lokomotiva je zabrzgala, v spuščalnem stolpu je zabrnelo in po dolgem času so se rudarji spet spuščali v jamo, pozdravljeni od žen in otrok, ki so spet imeli kruha. Vesel je hitel na delo tudi France, ki ni slutil, kako strašno se bo še življenje z njim poigralo.

Konec I. dela.

Pod naslovom

„Izlet „Svobode“ v Celju“

je priobčil »Slovenec« z dne 11. julija ta-le popravek:

Blagovolite po določenih zakona o tisku popraviti neresnično vest, ki ste jo priobčili v št. 154 »Slovenca« z dne 99. t. m. na drugi strani pod zaglavjem »Domači odmevi« in pod naslovom »Izlet »Svobode« v Celju«. Dr. Topalovič napoveduje ustanovitev marksistične stranke, da je od vseh mogočih telovadnih organizacij pustil prejšnji režim edino telovadno organizacijo »Svoboda«. Ta trditve ni resnična. Res pa je banska uprava Dravske banovine z odlokom od 30. 12. 1929 Pov. II.-2 broj 383 ustavila delovanje vseh telovadnih odsekov pri »Svobodni« in njenih podružnicah in stavila telovadni inventar in imovino telovadnih odsekov pod zaporo. Zoper ta odlok smo se pravočasno pritožili na ministrstvo za notranje zadeve, pritožba pa do danes še ni rešena.

V Ljubljani, dne 9. julija 1935.

Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda«.

Vojna ni potrebna

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je pozdravil kongres legionarjev. Poudarjal je potrebo demokracije v Masarykovem duhu ter velel, da vojna ni potrebna. To je vprašanje, ki je odvisno od voditeljev naroda, ker narod sam nikdar ne želi vojne. Odločitev je potemtakem odvisna od ministrov, diplomatov, političarjev, vojskovodij in ostalih narodovih voditeljev.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Ljubljanski davki in dolgovi. V dvanajstih letih je Ljubljana več kot trikrat povečala svoje dolgove, dasi ima znatne dohodke iz kaldermine. Seveda je tudi uvedla precej novega indirektnega davka na konzumente. Od svojih dolgov mora plačevati na leto okoli 15 milijonov obresti in amortizacije, to je okoli ene tretjine proračunskih prejemkov. Znižala pa je doklade hišnim posestnikom za 5 odst., dasi so stanovanjske cene visoke in se zaradi tega popusta niso znižale. Tri četrtine indirek-

tnih davkov; če vzamemo samo užitnino in trošarino, gre za odplačilo dolgov, ker ti znašajo nad 18 milijonov. Sedaj imamo novega župana, občinski svet sicer ni nov, vendar bi bila njegova sveta dolžnost, če hoče braniti interese ljubljanskih konzumentov, to je večino ljubljanskega prebivalstva, da revidira občinsko gospodarsko politiko ter, če je že napravil dolg, bremena pravičnejše razdeli. Občinski svet je občinarjem odgovoren.

Maribor

Radi brezposelnosti v smrt

V noči od torka na sredo si je v svojem stanovanju v Trstenjakovi ulici končal prostovoljno svoje bedno življenje 55 letni brezposelni čevljar Jože Šmigovc. Pokojnik je bil dolgo vrsto let brez posla. Ker ni videl nobenega izhoda, da bi se zamogel preživljati, je šel rajši v smrt, kakor pa da bi prosil in nadlegoval tuje ljudi. Koliko gorja je pokojni moral doživeti, da se je odločil za to obupno dejanje, vedo pač le oni, ki so istotako prisiljeni v brezdelje.

Teroristično organizacijo »Pof« so po poročilu ljubljanskega režimskega dnevnika nameravali ustanoviti tudi v Mariboru. Clankar pravi, da imamo pri nas primerne specialiste za tako organizacijo še iz časov »Orjuna«. Clankar ima prav, zlasti ako se spomnimo volitev v Del. zbornico, pri katerih so ti »specialisti« ranili kar 18 delavcev in delavk, za kar pa še do danes niso prejeli plačila.

Ali je račun že poravnat? V zadnji številki našega lista smo poročali o neporavnem računu za agitacijske vožnje in vožnje volilcev ob priliki zadnjih volitev. Na številna vprašanja, če je račun že porav-

nan, ugotavljamo, da merodajni faktorji še vedno niso odgovorili na tozadevno naše vprašanje! Od vodstva Mestnih podjetij pa pričakujemo, da javnosti čimprej pojasni, kako je s stvarjo?

Pločnike so pričeli asfaltirati na Aleksandrovi cesti. Delo nameravajo dovršiti do otvoritve Mariborskega tedna.

Pod pokroviteljstvom kraljeviča Andreja se bo v okvirju Mariborskega tedna vršila razstava čistokrvnih psov.

Nov sanatorij namerava zgraditi v Mariboru Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani. Potreben kredit bo dal na razpolago Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani.

Smrtna kosa. V sredo, dne 10. t. m. je preminula 7 letna Milica Lazar, hčerka s. Florijana Lazaria, usnjarskega delavca pri tvrdki Freund v Mariboru. Pogreb pok. deklice se je vršil minul petek na pokopališču na Pobrežju. Težko prizadetim roditeljem naše iskreno sožalje.

Amatersko boksarsko prireditev S. K. »Svobode« Maribor je policija prepovedala, ker društvo nima dovoljenja za take prireditve od ministrstva za telesno vzgojo.

Trbovlje

Rudarska delegacija na poti v Beograd. Dne 10. t. m. je odpotovala v Beograd delegacija sestojeca iz zastopnika občine, trgovcev in obrtnikov, kakor tudi narodnega poslanca Pleskoviča. Za zastopstvo občine in rudarskega delavstva je bil delegi-

ran načelnik II. skupine Pliberšek Franc in za trgovce in obrtnike pa trgovec Pavlin Vinko. Delegacija ima nalogo, da predloži pri vseh tozadevnih ministrstvih težak položaj rudarskega delavstva in ostalega prebivalstva, ko je na zaslužek rudarjev

navezano in da predloži katastrofalne posledice, ki bi nastale, če bi bilo rudarsko delavstvo pahnjeno v še večjo bedo.

Zadruga »Počitniški dom« Trbovlje-Hrastnik bo priredila skupno z »Svobodo« in »Priateljem Prirode« v nedeljo, 21. julija veliki družinski izlet na Mrzlico. Sodeluje delavska godba iz Trbovelj in pa pevski zbori »Svobode«. Ker je na Mrzlici do sedaj edina del. turist. postojanka v Sloveniji, vabimo vse bližnje in daljnje prijatelje našega pokreta, da se udeležijo tega izleta v čim večjem številu. — Družnost!

Kranj

Na zlet »Svobode« v Celje nas je odšlo s posebnim vlakom 536 udeležencev (86 iz Tržiča). Namenjeni pa so bili tudi s kolesi, katerim je pa že izlet onemogočil. Brez dvoma bi bila tudi z vlakom še večja udeležba, če bi zjutraj ne tako deževalo. Dočim je bilo zjutraj radi dežja med izletniki majhno nerazpoloženje, je čez dan vladalo toliko večje, tako, da na povratku pač ni bilo nikomur žal, da se je izleta udeležil. To je bil prvi izlet delavstva s posebnim vlakom iz Kranja, ki se je vzorno in dostojno izvršil, tako, da se bo delavstvo brez dvoma tudi v bodoče polnoštevilno odzvalo. Tudi bo v bodoče vsled praktičnih izkušenj organizacija izleta še lažja.

Umri je pretečeni teden v vasi Zabukovju pod Sv. Joštom v visoki starosti daleč naokrog znani Janez, kateri se je bavil z domačim zdravilstvom. Od daleč naokrog so se zatekali k njemu bolniki po navete in zdravila, katere je kahal iz domačih rož. Zanimali so se pa za njega tudi zdravniki. Zadnje čase je bil radi boleznij večinoma v postelji, toda njegovo praktično delo je vršil do zadnjega. Mož je gotovo hotel sotrpinom dobro. Zato pravi ljudski glas: Naj mu bo zemlja lahka.

Jesenice

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo pop. ob 3. uri samo ob slabem vremenu) lep sporniti film »Matura ljubezni« z Ramonom Novaro. Dodatki običajni. Sledi film: »Hočem se poročiti«.

Doma in po svetu

Socialno zavarovanje delavcev in proračunske dvanajstine. Banovinski dnevničarji in honorirani uslužbenci bodo v smislu predloga izločeni iz socialnega zavarovanja. Ustanovi se fond pri banovinah, v katerega bodo nameščenci plačevali 5% svojih mesečnih nagrad. S tem bo zopet izločen del zavarovancev iz socialnega zavarovanja.

Stranko radikalov lepijo. Nekaj poslancev v narodni skupščini se trudi, da spravi dr. Stojadinoviča (predsednika vlade) z Jevtičem in s tem izvede konsolidacijo radikalne stranke.

Opredelitev poslancev dravske banovine. Razen petih poslancev, to je, Prekoršek, dr. Novačan, Turk, Lukačič in Mohorič, so vsi vstopili v klub nove vlade v narodni skupščini.

»Orel« razprošira krila. Listi poročajo, da je uprava bivšega orlovskega stadiona v Ljubljani odpovedala najemno pogodbo sportnemu klubu »Iliriji«. Pravijo, da je ta odpoved v zvezi z nameravano zopetno ustanovitvijo »Orla«.

Novi žitni režim. Vlada je dovolila Privilegiranimu izvoznemu društvu prodajo našega žita. Cena pšenice se je določila na 120 do 140 dinarjev. — Kakšen bo rezultat, pa bomo šele videli. To je pač kupčija.

Jugoslavija in Vatikan podpišeta konkordat. Beograjska vlada je odobrila besedilo konkordata med našo državo in Vatikanom. Minister pravde dr. Auer se pelje v Rim, da ga tam podpiše. Določbe novega konkordata so iz političnega razloga že prejšnje vlade uvedle. Zato konkordat ne pomeni bistvenih izprememb.

Požrtvovalne sotrudnike imenuje demokratsko glasilo »Jutro« one ljudi, ki so skočili v hrbet organiziranim grafičarjem, ki se bore za organizacijo ter hočejo preprečiti, da bi jih delodajalci izigrali pri prihodnji reviziji tarife. Navadni delavci imenujejo take kolege v industrijah »stavkokaze«, odslej pa jih bodo morali imenovati požrtvovalne sotrudnike.

Vladno politično zajednico verjetno osnujejo Stojadinovičevi ra-

dikali, dr. Korošec in dr. Spaho. To bo koalicija treh svetovnih naziranj, ki pa, če se osnuje, lahko nekaj časa krmari z državnim vozom kot grupacija meščanskih slojev. Politika svobode in resno razmotrivanje o notranji državni ureditvi potom sporazuma, ki je mogoč, bi pomenila napredek v razvoju, še več, konec strašne politične krize, ki je ovirala naravni razvoj. Poleg politične svobode je pa potrebna pozitivna socialna politika v najboljšem smislu.

Zagrebska inženjerska zbornica je v imenu ostalih delodajalskih zbornic predložila ministru socialne politike zahtevo, da v socialne zavode razpiše volitve ali pa izvrši nova imenovanja samouprav. — Delodajalcem se mudi, ker mislijo, da bodo v sedanjih razmerah lahko uveljavili zahteve svojih resolucij. Delavstvo, bodi budno!

Dobiček tovarne sladkorja v Velikem Bečkereku. Tovarna sladkorja v Velikem Bečkereku je imela 1934 Din 10,300.000 čistega dobička. Rezerve tovarne znašajo tri milijone, delniška glavica 36 milijonov. Dobitek znaša po tem računu 34 odstotkov.

»Armeekommando-Befehl« iz leta 1915, v katerem so takratni avstrijski mogotci ostro bičali »izdajstvo« Italije, ker je prelomila zvestobo Avstroogrske, so te dni čitali na zborovanju bojevnikov v Grazu. Referent je pa moral po nalogu vladnega zastopnika čitanje povelja v sredini prekiniti, kar je izzvalo mnogo protestov in smeja med zborovalci. Prekinitev diplomatskih stikov med Avstrijo in Italijo pa menda radi tega še ne bo, pač pa pričakuje avstrijski režim hud ukor od svojih »zaščitnikov«, ki so mu pomagali na konja.

Poljska zlahta je razpustila parlament in senat, da razpiše volitve po novem volilnem redu, s čemer izključuje narod od parlamentarnega zastopstva.

Nezaupnica angleški vladi, ki jo je stavila delavska stranka, je bila zavrnjena s 450 glasovi. Za nezaupnico je glasovalo 76 poslancev. Šlo je za vprašanje preskrbe nezaposlenih oziroma preskrbo dela po načrtu.

Stavka v tovarni Woschnagg, Šoštanj, končana

Uspeh organiziranega delavstva

Po treh dneh stavke, ki je bila kompaktna in delavska solidarnost na višku, je bil na posredovanje Banske uprave, Srežkega načelstva in Delavske zbornice, dosežen sledeči sporazum:

1. Podjetje se obveže, da bo odslej striktno izvajalo določila zakona o zaščiti delavcev, zlasti glede plačevanja nadurnega dela s 50% poviškom in določbo o delavskih obratnih zaupnikih, ter določila §§ 219, 220 in 221 obrtnega zakona.

2. Podjetje se obveže, da bo reguliralo mezdne kategorije tako, da bodo delavci(vke), ki opravljajo enaka dela tudi dobivali za ta dela enake mezde. To se bo uredilo ob priliki predvideni pod 4).

3. Podjetje ne bo izvajalo radi stavke nad delavstvom nikakih represalij in se zaveže vse delavstvo sprejeti nazaj v delo na svoja prejšnja delovna mesta. Nadalje se zaveže, da bo delavce Koradej Antona, Zajc Vinka, Tomšič Ferda in Pirečnik Josipa postavilo na svoja prvotna

delovna mesta in jim povrnilo razliko na izgubljenem zaslužku.

4. Podjetje se obveže, da bo v roku enega meseca uredilo delovne in plačilne pogoje z delovno pogodbo. Tozadevno razpravo bo v določenem roku sklicala Banska uprava.

5. Delavstvo smatra, da je nastali spor likvidiran in želi, da se s tem sporazumom vpostavi normalni odnošaji med delavstvom in podjetjem.

6. Delavstvo zagotovi popolno osebno in moralno nedotakljivost delavstva, ki na stavki ni sodelovalo.

Dne 10. t. m. je delavstvo na svojem zborovanju zgornji sporazum sprejelo in 11. t. m. zopet pričelo z delom.

Ker s tem mezdno gibanje definitivno še ni končano in bo sklenjena pogodba v teku enega meseca, obveščamo o tem vse delavstvo, in ga pozivamo, da v Šoštanj, radi zaposlitve, ne potuje.

Ko bo mezdno gibanje zaključeno in sklenjena pogodba, bomo podrobneje poročali.

Stavka pri „Kovini“ na Teznu končana

Po 5dnevni disciplinirani borbi so kovinarji s svojo strumno svobodno strokovno organizacijo dosegli, da je podjetje pri včerajšnjih pogajanjih pristalo na najvažnejše zahteve ter podpisalo novo kolektivno pogodbo. Ta nova pogodba bo delavstvu zagotovila nereduciranje sedanjih mezd, plačane letne dopuste od 2 do 4 dni, ureditev delovnega časa v smislu zahtev delavstva in še nekaj drugih ugodnosti, ki jih današnja zakonodaja še ne predvideva. Nadalje je podjetje sprejelo vse one delavce katerim je dne 1. julija odpovedalo službo.

S tem so odpadli vzroki za nadaljnjo stavko ter je bilo sklenjeno, da se podajo delavci danes ob pol 6. uri na delo.

Pogajanja je vodil inšpektor dela

g. inž. Gorjanc, prisoten pa je bil tudi gospod srežki načelnik Makar, ki sta se oba trudila nastali spor čimprej zadovoljivo likvidirati.

Delavci v tej tovarni so sedaj spoznali, da se je njihov položaj poslabšal iz dneva v dan takrat, ko niso bili organizirani in ko so bili razcepljeni v dva tabora. Uvideli so, da je njihova moč le v močni svobodni strokovni organizaciji, ki se vedno in vsepovedno bori za izboljšanje socialnega položaja delavcev.

Ta stavka naj pa bo tudi opomin vsem ostalim delavcem, ki še vedno niso našli poti v razredni strokovni pokret. Vsem neorganiziranim delavcem zatorei zakličemo: Pridite v naše vrste, borite se skupno za kruh in svobodo!

„Nastop in agitacija nacionalnega akcijskega odbora

povzročila drugo gladovno stavko v revirjih

vsled katere so bili ogroženi tudi že doseženi uspehi rudarskega delavstva.

Trbovlje, dne 9. julija 1935.

Vsej rudarski in ostali delavski javnosti je še v živem spominu lanske gladovna stavka rudarjev v revirjih TPD. Po tedanji drugi gladovni stavki so nacionalci in njih eksponenti hujskali in uganjali po revirjih TPD nezaslišane stvari. Njihova demagogija je presegala vse meje, vse pa je bilo naperjeno proti zakonitim delavskim zaupnikom in svobodni delavski organizaciji.

Delavski zaupniki so pravilno tolmačili delavstvu nesmiselnost hujskanja s strani neodgovornih elementov, s čimer bi prišli rudarji skoro še ob one pravice, ki so si jih z največjim naporom ohranili.

V tistih dneh je igral veliko vlogo tudi neki nacionalni akcijski odbor. Vodji tega odbora, dr. Cepuder in Bastič, sta se čutila užaljena, ker sta ss. Pliberšek in Filač govorila, da gre druga gladovna stavka na rovaš nacionalnega akcijskega odbora in da naj gotovi gospodje tega odbora skrbijo za to, kako bodo spravili rudarje zopet iz jame. Radi tega sta naprtla tožbo proti načelniku II. skupine s. F. Pliberšku in zaupniku II. skupine s. Fr. Filaču radi žaljenja časti.

Sresko sodišče v Laškem je po zaslišanju številnih prič na razpravi dne 10. marca t. l. obsodilo Pliberška Franca in Filača Franca vsakega na deset dni zavora in 200 Din denarne kazni. V slučaju neizterljivosti pa še na nadaljnjih 4 dni zavora.

Proti tej razsodbi sta se prizadeta pritožila na okrožno sodišče v Celju, ki je pod III kps 624/34-20 z dne 1. julija t. l. Pliberšek Franca in Filača Franca

oprostilo vsake krivde in kazni.

Stroške procesa nosita seveda dr. Cepuder in Bastič.

Okrožno sodišče v Celju je ugotovilo, da sta bila Pliberšek in Filač popolnoma upravičena kritizirati delovanje nacionalnega akcijskega odbora, ker sta s tem izrazila skrb in bojazen za obdržanje ogroženih delavskih pravic.

Sodba glasi: III Kps 624/34-20

V IMENU NJEGOVEGA VELIČANSTVA KRALJA!

Okrožno kot prizivno sodišče v Celju je pod predsedstvom predsednika okrožnega sodišča dr. Vidoviča Franca, v navzočnosti s. o. s. Tillerja Franca in s. o. s. Radeja Antona kot sodnikov ter s. pr. Petroviča, Poljaka Antona kot zapisničarja in dr. Požarja Joškota kot državnega tožilca v kazenski stvari zoper Filača Franca in Pliberška Franca radi prestopka zoper čast po §-u 301/II k. z. vsled priziva obtoženih Filača Franca in Pliberška Franca zbog odločbe o krivdi, kazni in kršitvi zakona, zoper sodbo sreskega sodišča v Laškem z dne 10. 4. 1935 Kps 624/34, s katero sta bila oba imenovana obsodena po § 301/II k. z. glede na § 61 k. z. in z uporabo § 71/3 k. z. vsak po 10 dni zavora in 200 Din denarne kazni, plačljive v 15 dneh po pravomočnosti sodbe, v slučaju neizterljivosti še na 4 dni zavora in po §-u 310, 314 k. p. v plačilo izterljivih stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni po zaslišanju državnega tožilca v seji odločilo:

Prizivu se ugodí, prva sodba razveljavi ter izreče, da se oba obtoženca Filač Franc

in Pliberšek Franc v smislu §a 280 k. p. in 306 k. z. oprostita od obtožbe, da sta o zasebnih tožiteljih dr. Cepudru Josipu, odvetniku v Ljubljani in Bastiču Dominiku, rudarju v Trbovljah javno govorila nekaj neresničnega, ki utegne škodovati njeni časti in dobremu imenu in sicer s tem, da je:

1. Filač Franc dne 11. 8. 1934 v Lokah pred hišo št. 208, kjer vodi mimo javna cesta, rekel napram Jančičevi Mariji, Sedovnikovi Alojziji in Bastičevi Tereziji, vsi iz Lok — Druga rudarska skupina je spravila rudarje v jamo, pa jih je spravila tudi ven, sedaj pa so jih spravili v jamo dr. Cepuder, Minč in Goljati, pa naj jih spravijo še ven.

2. Pliberšek Franc, dne 13. 8. 1934 v Retju na banovinski cesti pred cementarno rekel napram Jančičevi Mariji in Božičevi Pepci, obe iz Lok 2, jih pa naj tolažijo dr. Cepuder, Bastič in Goljati, ki so jih noter spravili, jih bodo pa tudi ven spravili, in s tem zakrivila prestopke zoper čast po §-u 301/II k. z.

RAZLOGI.

Prizivno sodišče se sicer pridružuje prvostopni ugotovitvi, da je v tenorju navedeno dejanje smatrati kot dokazano in da utegne pod danimi okoliščinami tvoriti čin klevet po § 301 k. z., prezrla pa je prvo sodišče, da so v tem slučaju ugotovljena dejstva in okoliščine, ki jih ni pravilno ocenilo in ki izključujejo krivdo in kaznivost obtožencev, če že ne iz stališča §§ 301 in 304 k. z., pa gotovo iz stališča §a 306 k. z.

Po pretežni večini zaslišanih prič, zlasti Filača, Uratnika, Klenovška Jakoba, Malovrh Karola, Murna Filipa, Tratnika Avgusta, Ajdiška Jerneja, Dulerja Alojzija in Vrtačnika Ivana je namreč smatrati kot nedvomno dognano dejstvo, da je nastop t. zv. nacionalnega akcijskega odbora razpalil strasti in duhove v taki meri, da je bilo mirno nadaljevanje pojava skrajno ogroženo in se je posledkom tega dober del delavstva tudi ločil od dotedanjih legalnih zastopnikov in zaupnikov, ter se pridružil nacionalnemu akcijskemu odboru, kojega nepomirljivi agitaciji je po soglasnih izjavah navedenih prič pripisati dejstvo, da je delavstvo stopilo v drugo gladovno stavko, ki je po izjavi važne prič Filipa Uratnika začela v popolni anarhiji in desorganizaciji in zato tudi končala brez uspeha.

Stoji torej neovržno dejstvo, da sta nastop in agitacija nacijon. akcijskega odbora, ki sta mu med drugimi stala na čelu oba zasebna tožilca, neposredno ali posredno povzročila drugo gladovno stavko, vsled katere so bili, kakor izpričuje zlasti tajnik D. Z. Filip Uratnik, ogroženi ne samo splošni interesi, ampak tudi že doseženi uspehi delavstva. (Podčrtali mi. Op. ur.)

Če sta tedaj v takem ozračju in v takih okoliščinah izrazila obtoženca o zasebnih tožiteljih v inkriminiranem smislu, ki zdaleka ne očituje osebne razžalitvene namere, sta s tem pač le dala izraza svoji skrbi in bojazni za nadaljnjo usodo delavskih pravic in zahtev, ogroženih vsled te druge stavke, vsled česar je njune tozadevne izjave oceniti kot povsem upravičeno kritiko nastopa in delovanja ne zasebnih tožilcev kot oseb, ampak celotnega nacij. akcijskega odbora, ki sta mu načelovala zas. tožilca, h kateri kritiki pa sta obtoženca bila tudi povsem upravičena, ne samo kot člana splošne rudarske zajednice, ampak zlasti tudi še kot delegata zaupnika prvotnega gibanja za doseg ogroženih rudarskih pravic. Iz teh vidikov je torej bilo razsoditi kot zgoraj navedeno, ker je bil priziv upravičen.

Okrožno sodišče v Celju, odd. V., dne 1. julija 1935.

L. S.

Dr. Vidovič
odpravek je točen
vodja pisarnice
podpis nečit. m. p.

Načelnik II. skupine Pliberšek Franc in zaupnik II. skupine Filač Franc sta z razsodbo okrožnega sodišča v Celju prejela popolno zadoščenje za vse blatenje njune časti.

Blato, ki so ga metali razni kolvodje druge gladovne stavke nanju in na ostale delavske zastopnike ter organizacijo, je padlo nanje nazaj.

To je eno. Ostane pa še drugo vprašanje: Kdo pa naj vrne zdravje

vsem onim številnim rudarjem, ki so zboleli vsled druge gladovne stavke in so še danes bolni, ali pa čutijo posledice te stavke, izzvalne z brezvestno in demagoško gonjo, kakor tudi brezvestnim hujskanjem že itak dovolj izkoriščanih rudarjev.

Fašizem jim je nadvse simpatičen

Nedavno je imela francoska fašistična organizacija »Ognjeni križarji« v okolici Pariza neko zborovanje. »Slovenec« je o tem zborovanju pisal nadvse simpatično. Sedaj pa, ko pripravljajo levičarji velike protifašistične demonstracije, postaja »Slovenec« vse bolj čemer in razdražen ter bere levičarske francoske vladi. Če bi šlo po volji slovenčevih gospodov, bi morala francoska vlada levičarje pozapreti, in če ne drugače, po avstrijsko obračunati z rdečo nevarnostjo. — Kdo pa so ti »Ognjeni križarji«, ki so »Slovenec« tako zelo pri srcu? »Prager Presse« poroča, da je to izključno dobro situirana gospoda in da skoro vsak član poseduje lasten avtomobil: nadalje so v njihovih vrstah začlenjeni

tudi vsi lastniki privatnih letal: torej sami reveži. Razen v Parizu nimajo ti ognjeni fašisti na deželi in v provincijskih mestih skoro nobenih pristašev. Ljudstvo pa je proti njim sovražno razpoloženo. In prej imenovani list še dostavlja, da bodo volitve v Franciji l. 1936 prinesle zelo odločen preokret na levo. Ali se bo »Slovenec« še jezil. Gil Robles v Španiji se bo moral res truditi, da bo s svojimi atrakcijami zabaval nejevoljno slovenčevno gospodo.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Sportna rubrika

SK Hrastnik : SK Zagorje 4 : 3. V nedeljo, dne 30. junija 1935 se je odigrala kvalifikacijska nog. tekma na igrišču Zagorja. V prvem polčasu igranja ni prišlo do nobenih incidentov, v drugem delu igre se je pa igra spremenila v pravcati pretep. 15 minut pred zaključkom tekme je prišlo do groznega pretepa. Golman Zagorja je najprej udaril sodnika v obraz tako, da je bil krvav, nakar je še publika hujskala, naj ga pretepejo. Torej kratko rečeno, situacija je bila ta: Zagorje pijano zmaga nad SK Dobro. Je pač na vsak način hotelo to ponoviti proti Hrastniku, ker jim pa še ni nikoli uspelo, proti Hrastniku in so ob koncu igre videli, da jim tudi uspelo ne bo, so posegli po zadnjem sredstvu in igralce kakor tudi sodnika s pomočjo publike Zagorja pošteno s psevkami, brcami in klofutami obdarili. Bilanca tega tragičnega nesportnega obnašanja je: 4 igralci Hrastnika ranjeni, med temi 1 igralec SK Hrastnika težko ranjen (je

ležal v bolnici v Ljubljani, ker so mu zlomili kost pod ušesom in je bila rana življenjsko nevarna); 1 igralca je lečil zdravnik v Hrastniku; ranjen je bil nadalje en reditelj in sodnik pretepa. Tukaj bo moral LNP napraviti red in kaznovati ves klub, posebno pa tri igralce od SK Zagorja, ker so nesportno pretepli igralce SK Hrastnika.

Revanzna tekma. V nedeljo, dne 14. t. m. igrata v Hrastniku revanžno tekmo SK Zagorje in SK Hrastnik. Publika Hrastnika je precej razburjena še od 30. junija. Poskrbljeno bo za red na igrišču, kolikor bo mogoče. SK Hrastnik mora nastopiti v nedeljo s to-le postavbo: Pirc Fric, Goschler Ignac, Goschler Adolf, Majcen Jože, Radenšek Lado, Maček Stanko, Medved Karl, Pfajfar Adolf, Drole Franc, Pufler Ernest, Papp Alojz. Zahteva se od igralcev, da bodo disciplinirani in da bodo pokazali lepo igro.

Delamo

da Vas dobro in pošteno oblečemo

Naše cene so:

Dln

Obleke za delavnik 120-160
Volnene obleke . . 170-390
Fantovske obleke . 110-290
Hlače 75-160
Otroške obleke . . 60-130
Športske kape . . 10- 18
Nepremočljivi hubertusi

320, 260, 160

TIVAR-OBLEKE

Konzumno društvo za Mežiško dolino

r. z. z o. z. v Prevaljah

Poštni predal št. 3.
Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.
Brzjov: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centr. skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta in pekarna v Prevaljah.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. — Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Vse nove hranilne vloge se na zahtevo vlagatelja takoj izplačajo. — Prodaja se le članom. — Član društva postane lahko vsak. — **Delež znaša samo Din 100.—**

Delavci in delavke! Kupujte svoje življenjske potrebščine le v svojih zadrugah.